

АНОТАЦІЯ
навчальної дисципліни

«Соціальні аспекти інклюзії»

(ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА)

Опис дисципліни

Кількість кредитів – 5

Загальна кількість годин – 150 год.

Семестр – 5-й

Лекції – 32 год.

Практичні, семінарські – 32 год.

Самостійна робота – 86 год.

Вид підсумкового контролю – залік.

Керівник курсу: Мицишин Ірина Ярославівна - доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, канд. пед. наук, доцент.

Анотація дисципліни: Дисципліна є *вибірковою* складовою навчального плану. Курс розроблений для студентів освітнього рівня бакалавр факультету педагогічної освіти, спеціальності «Соціальна робота». Викладання курсу спрямоване на набуття студентами ґрунтовних знань та умінь, необхідних для організації соціальним працівником продуктивної взаємодії в інклюзивному середовищі.

Метою вибіркової навчальної дисципліни «Соціальні аспекти інклюзії» є набуття студентами професійної компетентності для налагодження взаємодії в умовах соціального та освітнього інклюзивного середовища.

Завдання курсу:

- формування у студентів знань про сутність, мету, завдання, шляхи соціальної інтеграції та інклюзії;
- формування знань, умінь та навиків організації інклюзивного освітнього середовища;
- оволодіння знаннями щодо специфіки соціальної інклюзії окремих категорій: людей похилого віку, дітей-сиріт, девіантів, дітей, які навчаються у формі домашньої освіти, батьків, які виховують дітей з особливими потребами;
- набуття студентами умінь організовувати інклюзивну взаємодію із різними категоріями соціально дезадаптованих чи соціально виключених осіб;
- оволодіння прийомами профілактики соціального виключення, забезпечення соціального супроводу осіб з особливими потребами в інклюзивному середовищі.

Інтегральна компетентність:

- ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності, процесу навчання, що передбачає проведення досліджень та

застосування певних теорій, методів соціальної роботи, соціально-психологічної реабілітації та науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людині громадянина в Україні.
- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

- ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.
- ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.
- ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися в складних життєвих обставинах.
- ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.
- ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.
- ФК16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.
- ФК21. Здатність здійснювати соціально-педагогічну діяльність у закладах освіти різного типу на засадах партнерської взаємодії, створювати умови для гармонійного розвитку особистості, її здібностей, організації її дозвілля.
- ФК22. Здатність налагоджувати співпрацю закладів освіти, сім'ї і суспільства у

вихованні особистості, створювати безпечне освітнє середовище, сприяти адаптації до умов соціального середовища.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. 1. Сутність та елементи соціальної інклюзії.

Тема 1. Соціальне виключення.

Тема 2. Соціальна інтеграція.

Тема 3. Соціальна інклюзія.

Тема 4. Соціальна інклюзія осіб із девіантною поведінкою.

Тема 5. Соціальна інклюзія дітей-сиріт.

Тема 6. Соціальна інклюзія осіб з суїцидною поведінкою.

Тема 7. Соціальна інклюзія людей похилого віку.

Тема 8. Соціальна інклюзія дітей, які здобувають домашню освіту.

Змістовий модуль 2. Процесуальні та змістові аспекти організації освітньої інклюзії.

Тема 9-10. Організація інклюзивної освіти.

Тема 11. Зарубіжний досвід організації інклюзивної освіти.

Тема 12. Безбар'єрне освітнє середовище.

Тема 13. Організація навчання в інклюзивному середовищі.

Тема 14-15. Командний підхід в інклюзивному процесі.

Тема 16. Соціально-психологічна допомога та інклюзія батьків, які виховують дітей з особливими потребами.

Рекомендована література

Базова

1. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Е. Даніелс, К. Стаффорд. - Львів : Надія, 2000. - 255 с.
2. Інклюзивна освіта. Посібник для батьків: посібник / Анна Креста, Джоана Блейз, Ольга Красюкова-Еннз. - К., 2012. - 116 с.
3. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А. А. Колупаєва. - К. : Самміт-Книга, 2009. - 272 с.
4. Соціальна та освітня інклюзія : історія, сучасність, перспективи розвитку: колективна монографія / за загальною редакцією С.П. Миронової, Л.Б. Платаш ; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. - Чернівці : Технодрук, 2021.
5. Садова І. Інклюзія у закладах загальної середньої освіти України : тенденції розвитку: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. - Дрогобич : Посвіт, 2020. - 447 с.
6. Найда Ю. Соціальна інклюзія : навчально-методичний посібник / [Ю.М. Найда, Т.М.

Ткаченко] ; Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», Фонд Чарльза Стюарта Мотта. - Київ : Видавничий дім Плеяди, 2014. - 66 с.

7. Нечепорчук А. Новий освітній простір. Безбар'єрність. Інформаційний посібник, 2019. - 151 с.

Допоміжна

8. Давиденко Г.В. Інклюзія у вищих навчальних закладах Європейського Союзу : монографія / Г.В. Давиденко ; Національний авіаційний університет. - Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. - 313 с.

9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., - К.: 2007. - 128 с.

10. Піронкова О. Технології стигматизації та інклюзії як альтернативні соціальні практики взаємодії з психічнохворими в сучасному суспільстві : монографія / Оксана Феліксівна Піронкова. - Харків : Око, 2016. - 398 с.

11. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник / Найда Ю.М., Ткаченко Л.М. Під заг. ред. Даниленко Л.І., - К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. - 68 с.

12. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.

13. Інклюзія дітей з порушеннями психічного розвитку : монографія / Ольга Ферт ; Львівський національний університет імені Івана Франка. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 431 с.